

Paradox současné ochrany: počty běžných ptačích druhů rapidně klesají, zatímco počty vzácných druhů rostou

Ochranářské snahy jsou takřka od začátku zaměřeny především na málo početné vzácné druhy, zatímco běžné početné druhy zůstávají spíše opomíjeny. Běžné druhy sice tvoří malý příspěvek k biodiverzitě, zároveň však odpovídají za řadu služeb udržujících ekosystém v chodu. I malý pokles v proporcí početnosti běžných druhů má za následek dramatický populační úpadek a narušení funkce ekosystému. Práce prezentuje analýzu asymetrie v populační dynamice druhů s rozdílným stupněm ochrany na území Evropy za využití záznamů z monitorovacích programů. Velká část v současnosti vymizelých evropských ptáků, patřila mezi běžné druhy.

Využitelné výstupy:

- ptáci jsou výborným ukazatelem asymetrických změn mezi populacemi běžných početných druhů a druhů vzácných, méně početných. To je dáno extenzívním výzkumem a sčítacími programy, které poskytují robustní údaje pokrývající rozsáhlé území a řadu desetiletí.
- autoři vytvořili ucelený dataset, sestávající se z 30 let monitoringu ptáků ve 25 státech, s jehož pomocí prozkoumali populační křivky (z aspektů abundance a biomasy) různě početných ptačích druhů. Využili 2 zdroje dat - záznamy společnosti BirdLife International (BI) a údaje z jednotného evropského sčítání ptáků (Pan-european Common Bird Monitoring scheme, PECBMS), pro odhady početností použité v pozdějších analýzách.
 - BI má k dispozici záznamy o počtech hnízdících párů 520 druhů ptáků z 52 států. PECBMS shrnuje hnízdní záznamy pro 144 druhů v 25 zemích. Normováním zápisů, byla získána data o početnosti pokrývající období 1997-2000.
 - na základě těchto záznamů byly vytvořeny odhady minimální a maximální velikosti populací jednotlivých druhů. Odhad početnosti druhu (rozmnožující se populace) na území státu byl získán na základě geometrického průměru hnízdících párů. Celková populace na zájmovém území byla vypočtena jako suma těchto údajů ze sledovaných států. Biomasa byla odhadnuta na základě známých údajů o průměrné hmotnosti samců a samic jednotlivých druhů.
 - ne všechny státy se účastnily sčítacích programů v jejich počátcích. Autoři proto chybějící údaje extrapolovali na základě socio-ekonomických a environmentálních podmínek v sousedících státech, kde byla data monitoringu k dispozici.
 - pro detaily metodiky úpravy dat odkazují autoři na stránky společnosti The European Bird Census Council (<http://www.ebcc.info/index.php> [1]).
- zpracování dat bylo provedeno pomocí zobecněných lineárních smíšených modelů (GLMM) v programu R (v 3.0.2) s nainstalovaným balíčkem 'lme4'.
 - modely ukázaly významný trend poklesu populací v letech 1980-2009. Došlo k úhynu 421 milionů kusů zvířat a ztrátě 7000 tun biomasy. K nejprudším ztrátám zvířat došlo v letech 1980-1994. Propad biomasy pokračoval až do roku 1999, ale poté nastal pozvolný nárůst. To autoři vysvětlují nárůstem početnosti rozložitějších druhů, kteří...
 - tento razantní pokles je mj. důsledkem ztráty tradičně obhospodařovaných území a zavadením praktik intenzívního zemědělství. Běžné druhy mizí po celé Evropě, v současnosti je velice diskutovaným problémem ústup populací vrabců domácích (*Passer domesticus*) a špačků obecných (*Sturnus vulgaris*).
 - běžné druhy mizí zároveň s jejich přirozeným habitatem, nicméně současná ochrana je stále zaměřena na tvorbu chráněných území, splňujících spíše nároky vzácných druhů, kterých přibývá. Zvrátit tuto situaci ve prospěch všech druhů lze kompletní reorganizací současných ochranářských snah a činností. Autoři doporučují zaměřit se přímo na restrukturalizaci agro-envi dotací, věnovat více pozornosti potenciálu městských ekosystémů (zelená infrastruktura) a navýšit habitatové kapacity pro běžné druhy s nevyhraněnými nároky. Je třeba si uvědomit, že fráze: Status běžného druhu, není zárukou imunity před úpadkem a vyhynutím," není jenom prázdná fráze.

Zdroj: Inger R., Gregory R., Duffy J.P., Stott I., Voříšek P., Gaston K.J. (2015): Common European birds are declining rapidly while less abundant species' numbers are rising. Ecology Letters 18: 28-36

Zadal: Zuzana Blažková

URL zdroje: <http://forumochranyprirody.cz/paradox-soucasne-ochrany-pocty-beznych-ptacich-druhu-rapidne-klesaji-zatimco-pocty-vzacnych-druhu-ro>

Odkazy:

[1] <http://www.ebcc.info/index.php>